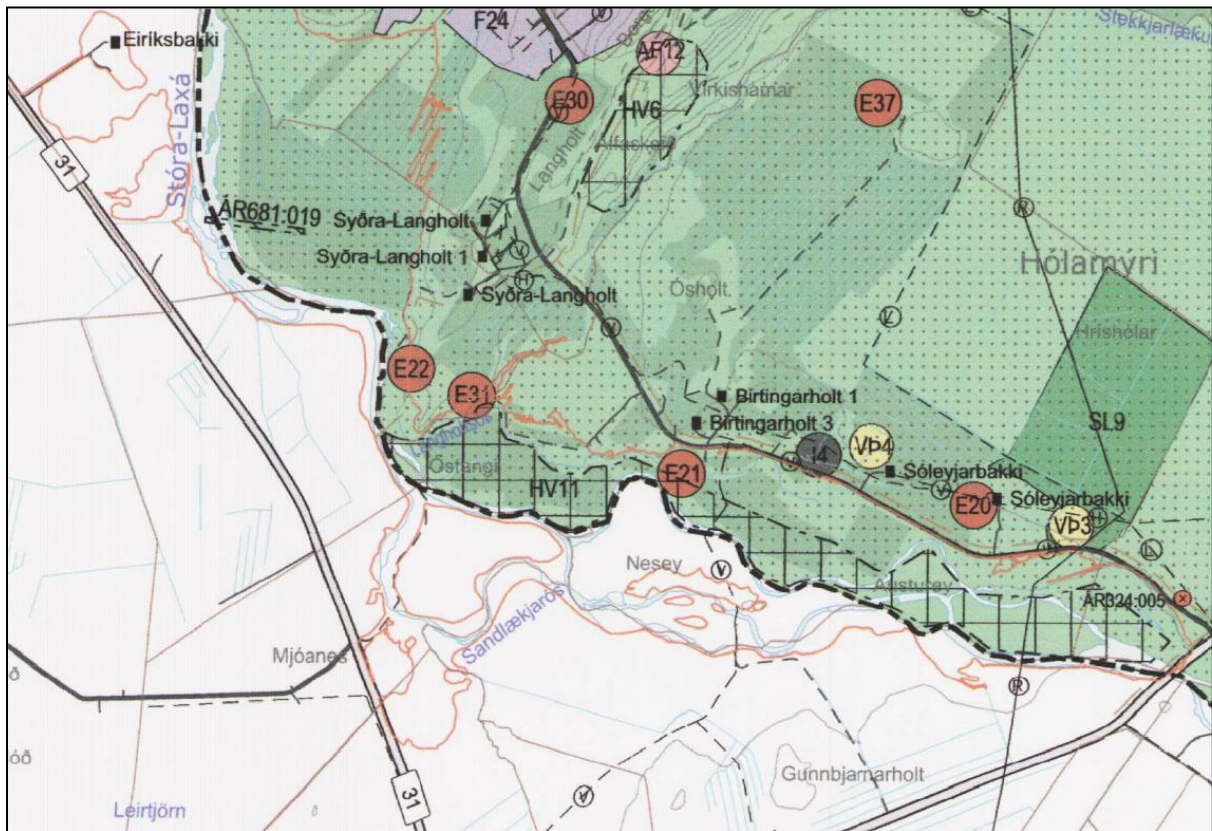

Stækkun á grjótnámu á Syðra-Langholti (E31)

Breyting á Aðalskipulagi Hrunamannahrepps 2016-2032

SKIPULAGSLÝSING

LÝSING Á SKIPULAGSVERKEFNI

SAMKVÆMT 30. GREIN SKIPULAGSLAGA NR. 123/2010

11.11.2025

Efnisyfirlit

1 Viðfangsefni, aðdragandi og tilgangur	2
2 Skipulagsleg staða	4
2.1 Gildandi aðalskipulag.....	4
2.2 Landnotkun	4
2.3 Deiliskipulag	5
3 Skipulagstillagan	5
3.1 Breyting á aðalskipulagi.....	5
3.2 Deiliskipulagstillaga	5
4 Skipulagsferli.....	6
5 Kynning og samráð	7

1 Viðfangsefni, aðdragandi og tilgangur

Lögð er hér fram skipulagslýsing vegna breytinga á deiliskipulagi og Aðalskipulagi Hrunamannahrepps 2016-2032, er varðar stækkun á efnistökusvæði E31.

Aðalmarkmið með stækkun á viðkomandi efnistökusvæði í aðalskipulagi Hrunamannahrepps er að mæta aukinni eftirspurn eftir efni vegna fyrirhugaðra framkvæmda við Búðafossveg og verkefna tengdum Hvammsvirkjun. Þær framkvæmdir fela meðal annars í sér lagningu nýs vegar og brúar yfir Þjórsá, auk rofvarna í tengslum við brúargerðina. Landsvirkjun hefur óskað eftir notkun á efni námunnar. Umrædd náma varð fyrir valinu vegna nálægðar hennar við framkvæmdasvæði Búðafossvegar en náman er aðeins um 15 km frá svæðinu, sem gerir efnistöku og flutning efnis skilvirknan og hagkvæman.

Skv. skipulagslögum nr. 123/2010 skal við upphaf vinnu við gerð skipulagsáætlunar, breytingar á deiliskipulagi og aðalskipulagi í þessu tilfelli, taka saman lýsingu á skipulagsverkefnum þar sem m.a. er skýrt hvernig staðið verði að skipulagsgerðinni.

Breyting á Aðalskipulagi Hrunamannahrepps 2016–2032 felur í sér efnistöku sem fellur undir flokk B í 1. viðauka laga nr. 111/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana, sbr. lið 2.02. Af þeirri ástæðu bar framkvæmdaraðila að tilkynna Skipulagsstofnun um fyrirhugaða framkvæmd, og stofnuninni var skylt að taka afstöðu til þess hvort framkvæmdin skyldi háð umhverfismati. Með ákvörðun sem barst 30. apríl 2025 komst Skipulagsstofnun að þeirri niðurstöðu að efnistakan skyldi ekki háð mati á umhverfisáhrifum. Finna má ýtarlegri upplýsingar um málsmeðferð og málsgögn undir máli nr. 368/2025 inn á skipulagsgatt.is. Þar má finna öll opinber skjöl, umsagnir og ákvarðanir sem tengjast málinu.

1.1 Staðsetning og staðhættir

Grjótnáma E31 er á landi Syðra-Langholts 4 (sjá Mynd 1). Náman er staðsett á jaðri túns sem liggur fremur hátt í landi en hallar niður að læknum Langholtsósi, um 8-10 metra. Svæðið umhverfis námuna er heldur gróið og er jarðvegsþykkt um 1-1,5 m af stórum hluta svæðisins.

Samkvæmt kortlagningu Náttúrufræðistofnunar Íslands á náttúruvirkjunum sem njóta sérstakrar verndar eru engar þekktar minjar innan svæðisins. Svæðið er innan mikilvægs fuglasvæðis líkt og allt Suðurlandsundirlendið.

Í nágrenni við efnistökusvæðið er landbúnaðarland allt í kring. Sunnan við lækinn er svokallaður Ósatangi og er hann einnig að stærstum hluta ræktað landbúnaðarland. Ósatangi er einnig skilgreindur sem hluti hverfisverndar HV11 - Stóra Laxá.

Aðkoma að svæðinu er um 1 km slóða á landi Birtingaholts sem tengist Auðsholtsvegi. Við efnistökusvæðið er tæplega 1.500 m² aðstöðuplan.

2 Skipulagsleg staða

2.1 Gildandi aðalskipulag

Í gildandi aðalskipulagi Hrunamannahrepps 2016-2032 er svæðið skilgreint sem efnistökusvæði og er náman skráð sem E31 (sjá Mynd 2). Hér á eftir er umfjöllun úr gildandi aðalskipulagi hvað varðar þau svæði sem breyting á aðalskipulagi nær til.

2.2 Landnotkun

Innan skipulagssvæðisins er að finna landnotkunina efnistökusvæði (E).

2.2.1 Efnistökusvæði

Eftirfarandi **stefna** er mörkuð í aðalskipulagi um efnistöku og efnislosunarsvæði:

- **Lögð er áhersla á nægt framboð efnistökusvæða.**
- **Efnistaka fari að jafnaði ekki fram á svæðum sem hafa sérstakt verndargildi.**
- **Áhersla verði á góða umgengni á nýtingartíma og góðan frágang.**

Eftirfarandi **leiðir** eru settar fram í aðalskipulagi um efnistöku og efnislosunarsvæði:

- *Efnistaka/efnislosun er óheimil nema að fyrir liggi framkvæmdaleyfi.*
- *Landeiganda/umráðamanni er heimil efnistaka til eigin nota úr eigin landi og utan verndarsvæða.*
- *Við veitingu framkvæmdaleyfis verði sett skilyrði um skipulega nýtingu, góða umgengni og frágang að vinnslu lokinni.*
- *Ekki verði um efnistöku að ræða á friðlýstum svæðum. Að jafnaði verði ekki um námuvinnslu að ræða á svæðum á náttúruminjasrá eða hverfisverndarsvæðum.*
- *Þær námur sem eru skilgreindar í aðalskipulagi eru til mismunandi nota og gert ráð fyrir að þær uppfylli fyrirhugaðar þarfir á skipulagstímam.*

Eftirfarandi **reglur** gilda um efnistöku og efnislosun samkvæmt aðalskipulagi:

- Jarðefni er auðlind og nýta skal það efni sem best er til framkvæmda fallið.
- Efnistaka og efnislosun sé að jafnaði ekki á verndarsvæðum. Taka skal tillit til jarðmynda og vistkerfa sem njóta verndar skv. 61. gr. laga um náttúruvernd nr. 60/2013.
- Taka skal tillit til þekktra fornminja. Ekki verði unnið nær friðlýstum fornminjum og öðrum merkjum minjum en 100 m og ekki nær öðrum minjum en 20 m.
- Að heildarsvipmót landslagsheilda raskist sem minnst.
- Að takmarka sem mest sýnileika frá fjölförnum stöðum, sérstaklega ef svæðið verður opið í einhvern tíma.
- Að vegalengd frá efnistöku-/efnislosunarsvæði að framkvæmdastað sé innan hóflegra marka.

- Með umsókn um framkvæmdaleyfi skal leggja fram verkáætlun og tímasetta nýtingaráætlun ásamt afstöðumynd og áætlun um frágang að vinnslu lokinni.
- Áætlanir skulu vera í samræmi við skipulagsáætlanir og taka mið af þeim verndarákvæðum sem þar eru sett fram, s.s. vegna hverfisverndar, svæða á náttúruminjasrá, friðlýstra svæða og friðlýstra fornminja.
- Við efnistöku úr árfarvegum skal þess gætt að hafa sem minnst áhrif á lífríki ána og valda ekki landbroti. Öll efnistaka nærri ám og vötnum skal unnin í samráði við veiðifélög.
- Góð umgengni um námu á framkvæmdatíma dregur úr sjónrænum áhrifum og hættu á foki.
- Við frágang efnistöku- og efnislosunarsvæða verður leitað til að raskað svæði verði sem líkast aðliggjandi landi varðandi landslag og gróður.
- Gerð er krafa um góða umgengni, skipulögð vinnubrögð og snyrtilegan frágang að lokinni vinnslu.

Efnistökusvæði					
Nr.	Heiti	Lýsing	Magn m ³	Stærð m ²	Jörð
E31	Syðra-Langholt	Grjót- og malarnáma	45.000	45.000	S-Langholt 4

2.3 Deiliskipulag

Á skipulagssvæðinu er í gildi deiliskipulag frá 8. apríl 2021 fyrir efnistökusvæði E31. Unnið er að deiliskipulagsbreytingu samhliða aðalskipulagsbreytingu. Ekkert deiliskipulag er aðliggjandi að svæðinu.

3 Skipulagstillagan

3.1 Breyting á aðalskipulagi

Breyting á aðalskipulagi Hrunamannahrepps 2016-2032 felst í því að skilmálum efnistökusvæðis E31 er breytt í greinargerð. Heimiluðu efnismagn verður hækkað úr 45.000 m³ í 138.000 m³.

3.2 Deiliskipulagstillaga

Breyting er gerð á gildandi deiliskipulagi sem tók gildi 8.apríl 2021.

Áformað er að stækka á efnistökusvæði E31, grjótnámu á Syðra-Langholti, sem nemur um 0,4 ha eða úr 0,9 ha í 1,3 ha. Efni úr námunni verður nýtt að mestu til vega- og brúargerðar og í rofvarnir í tengslum við uppbyggingu vegna Hvammsvirkjunar.

Verkþættir	Kennistærðir
Efnistaka í Grjótnámu E31	
<i>Stærð efnistökusvæðis skv. gildandi aðalskipulagi</i>	4,5 ha
<i>Fyrirhuguð stærð á efnistökusvæði</i>	1,3 ha (nýttir 0,9 ha fyrir)
<i>Heimiluð efnistaka skv. gildandi aðalskipulagi</i>	45.000 m ³
<i>Fyrirhuguð viðbótarefnistaka</i>	93.000 m ³
<i>Fyrirhuguð heildar efnistaka</i>	138.000 m ³

3.2.1 Fyrirhuguð vinnsla og frágangur námunnar

Náman var upphaflega opnuð frá aðstöðuplani við Langholtsós. Við opnun var rof skorið í brekkuna og inn í námuna, sem dregur úr sýnileika hennar í landslagi. Í botni námusvæðisins er aðkomuvegur, um 5–6 m breiður. Við áframhaldandi vinnslu verður notast við sama aðkomuop og áður.

Ofan á stórum hluta svæðisins er 1–1,5 m þykkt moldarlag. Þessu yfirborðsefni verður safnað saman og hlaðið upp í manir við jaðar námunnar til að draga úr sjónrænum áhrifum hennar. Manirnar verða græddar upp eins fljótt og auðið er til að minnka fok og bæta ásýnd svæðisins. Við lokun námunnar verður moldarmönunum dreift aftur yfir vinnslusvæðið. Landið verður mótað og grætt upp þannig að það falli sem best að umhverfi sínu og verði samræmt landslaginu í kring um námuna.

Gert er ráð fyrir að unnt verði að mala eða harpa efnið á svæðinu áður en það er flutt burt. Hluti efnisins getur einnig verið haugsettur tímabundið innan svæðisins ef það nýtist ekki strax.

Til að tryggja góða hljóðvist og draga úr truflun verður vinna við námuna bundin við hefðbundinn dagvinnutíma, þ.e. ekki unnið á kvöldin né um helgar. Við sprengingar í námunni verður fjölda og stærð hleðslna stýrt þannig að hávaði, titringur og rask gagnvart nærliggjandi landeigendum verði sem allra minnst.

Notkunartími námunnar verður takmarkaður við fimm ár frá því að vinnsla hefst, og skal frágangur og landmótun vera lokið innan þess tíma.

Ýtarlegri skilmála og mótvægisáðgerðir verður að finna í tillögu að breytingu á deiliskipulagi efnistökusvæðisins E31.

4 Skipulagsferli

Mögulegur tímarammi breytingar á aðalskipulagi og deiliskipulags:

Nóvember 2025

Unnið að skipulagslýsingu vegna fyrirhugaðrar vinnu við breytingu á aðalskipulagi og deiliskipulagi. Eftir að skipulagslýsingin hefur verið afgreidd af skipulagsnefnd og sveitarstjórn mun hún vera kynnt, auglýst og liggja frammi hjá skrifstofu sveitarfélagsins og á heimasíðu sveitarfélagsins: www.fludir.is. Einnig má finna umfjöllun málsins inn á: skipulagsgatt.is.

Des. - jan. 2026

Unnið að breytingartillögum að deiliskipulagi og aðalskipulagi í samstarfi við skipulagsnefnd og aðra hagsmunaaðila.

Tillögur kynntar íbúum og öðrum hagsmunaaðilum.

	Tillögur að breytingu á deiliskipulagi og breytingu á aðalskipulagi teknar fyrir á fundi skipulagsnefndar og á fundi sveitarstjórnar þar sem tillögurnar eru afgreiddar í lögbundið auglýsingar- og kynningarferli.
	Tillögur að breytingu deiliskipulagi og aðalskipulagi sendar Skipulagsstofnun sem hefur allt að fjórar vikur til að gera athugasemdir.
<i>Febrúar 2026</i>	Tillögur að breytingu deiliskipulagi og aðalskipulagi í lögbundnu auglýsingar- og kynningarferli.
<i>Mars 2026</i>	Tillögur að breytingu deiliskipulagi og aðalskipulagi teknar aftur fyrir á fundi skipulagsnefndar ásamt mögulegum athugasemdum og umsögum sem borist hafa.
	Tillögur að breytingu deiliskipulagi og aðalskipulagi samþykktar af skipulagsnefnd og sveitarstjórn.
<i>Apríl - Maí 2026</i>	Deiliskipulag sent Skipulagsstofnun sem hefur allt að 3 vikur til að koma með athugasemdir. Að því loknu birtir sveitarfélagið auglýsingu um gildistöku deiliskipulagsins í B-deild Stjórnartíðinda.
	Breyting á aðalskipulagi send Skipulagsstofnun sem hefur allt að fjórar vikur til að koma með athugasemdir. Geri Skipulagsstofnun ekki athugasemdir öðlast breyting á aðalskipulagi gildi með auglýsingu í B-deild Stjórnartíðinda.

5 Kynning og samráð

Í tengslum við vinnu við nýtt deiliskipulag og breytingu á aðalskipulagi verður haft samráð eða samband við þær stofnanir og hagsmunaaðila sem tengjast beint því sem snertir tillögurnar

Helstu samráðsaðilar:

- Skipulagsstofnun
- Vegagerðin
- Minjastofnun Íslands
- Heilbrigðiseftirlit Suðurland
- Náttúrufræðistofnun
- Náttúruverndarstofnun
- Fiskistofa
- Viðeigandi nefndir og deildir Hrunamannahrepps

Gert er ráð fyrir að lýsing þessi verði kynnt almenningi og hagsmunaaðilum innan skipulagssvæðisins í formi auglýsingar ásamt því að lýsingin mun liggja frammi hjá skrifstofu sveitarfélagsins og á heimasíðu sveitarfélagsins: www.fludir.is

Áður en tillaga að breyttu deiliskipulagi ásamt breytingu á aðalskipulagi verður afgreidd í lögbundið auglýsingar- og kynningarferli verða tillögurnar kynntar íbúum og öðrum hagsmunaaðilum á fullnægjandi hátt.